

Anna Walczyk

Wpływ struktury klastrowej Stowarzyszenie Producentów Komponentów Odlewniczych COM-KAST na rozwój branży odlewniczej w Regionie Polski Wschodniej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 98, 547-558

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Anna Walczyk

Politechnika Świętokrzyska

**WPLYW STRUKTURY KLASTROWEJ
STOWARZYSZENIE PRODUCENTÓW KOMPONENTÓW
ODLEWNICZYCH COM-KAST NA ROZWÓJ BRANŻY
ODLEWNICZEJ W REGIONIE POLSKI WSCHODNIEJ**

Wprowadzenie

Koncepcja klastrów wpisuje się w nowoczesne myślenie o procesach gospodarczych, zarówno o ich organizacji, przebiegu jak i efektywności. Procesy te determinuje rozwój globalizacji, przejawiającej się w postaci międzynarodowych sieci wiedzy i produkcji działających na coraz większą skalę, oraz regionalizacji polegającej na wykorzystaniu własnych zasobów naturalnych, materialnych i ludzkich.

Struktury klastrowe istnieją od setek lat, ale ich dynamiczny rozwój obserwowany jest dopiero we współczesnej gospodarce w wyniku wzrostu specjalizacji działań gospodarczych podejmowanych w różnych lokalizacjach. Stały się one jednym ze sposobów podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw dzięki współpracy między poszczególnymi podmiotami życia gospodarczego, rozwoju regionu i w konsekwencji gospodarki, co potwierdzają wyniki licznych badań przeprowadzanych głównie w krajach rozwiniętych gospodarczo.

Najczęściej klastry powstają w wyniku oddolnej inicjatywy. Jednak coraz częściej władze publiczne, świadome ich znaczenia, tworzą instrumenty stymulujące współpracę między lokalnymi „aktorami” w celu uruchomienia mechanizmów budowy i rozwoju klastra.

Wspieranie powiązań kooperacyjnych pojawia się w zapisach strategicznych dokumentów wyznaczających politykę rozwoju na poziomie krajów i regionów. W rozwoju klastrów Komisja Europejska, realizując cele strategii lizbońskiej

i odnowionej strategii lizbońskiej postulujące poprawę konkurencyjności Europy, zwraca uwagę na narzędzia stymulowania innowacji i konkurencji, wspomagania rozwoju przedsiębiorczości i przyciągania inwestycji i kapitału. Znalazło to odzwierciedlenie w dokumencie *The European Cluster Memorandum*, w którym postuluje się promocję inicjatyw klastrowych i konieczność tworzenia warunków do ich powstawania¹.

W Polsce inicjatywy klastrowe zaczęły pojawiać po 1989 roku, jednak dopiero w ostatnich latach nastąpił ich dynamiczny rozwój, stały się bowiem nie tylko modą, ale i szansą rozwoju, szczególnie istotną dla regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo.

Przykładem oddolnej inicjatywy klastrowej utworzonej na podstawie endogenicznych zasobów na rzecz integracji i rozwoju branży odlewniczej jest Stowarzyszenia Producentów Komponentów Odlewniczych KOM-CAST (SPKO KOM-CAST).

1. Teoretyczne aspekty identyfikacji i funkcjonowania struktur klastrowych

Fundamentem koncepcji klastra jest marshallowski dystrykt przemysłowy z 1925 roku. Powstające później koncepcje rozwoju oparte na przewadze lokalizacyjnej i podejściu systemowym są jej rozwinięciem². Według M. Portera klastry to „geograficzne skupisko wzajemnie powiązanych przedsiębiorstw reprezentujących tę samą branżę, ich wyspecjalizowanych dostawców, przedsiębiorstw świadczących im usługi, przedsiębiorstw działających w branżach pokrewnych i wspomagających, oraz powiązanych z tymi przedsiębiorstwami organizacji stojących na straży wspólnych instytucji (uczelni, centrów szkoleniowych, instytutów B + R, organizacji normatywno-prawnych, stowarzyszeń branżowych, administracji rządowej i pozarządowej)”³.

W polskim prawie przez „klastry rozumie się przestrzenną i sektorową koncentrację, co najmniej dziesięciu podmiotów działających na rzecz rozwoju

¹ *The European Cluster Memorandum*, Promoting European Innovation though, An Agendsfor Policy Action, 2008.

² T. Brudziński, S. Szultka, *Koncepcja klastrów a konkurencyjność przedsiębiorstw*, „Organizacja i Kierowanie” 2002, nr 4, s. 45.

³ M. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 81.

gospodarczego lub innowacyjności. Wykonując działalność gospodarczą na terenie jednego lub kilku sąsiednich województw, konkurują i współpracują ze sobą w tych samych lub pokrewnych branżach oraz są powiązane rozbudowaną siecią relacji o formalnym i nieformalnym charakterze, przy czym co najmniej połowę podmiotów klastra stanowią przedsiębiorcy”⁴.

Przegląd definicji klastrów występujących w literaturze przedmiotu pozwala między innymi na wyodrębnienie wspólnych cech charakterystycznych wyróżniających klastry od innych form organizacji produkcji, warunków powstawania i rozwoju oraz korzyści wynikających z funkcjonowania klastra. Jako wspólne cechy klastrów najczęściej wymieniane są następujące: koncentracja przestrzenna na określonym obszarze przedsiębiorstw działających w tym samym bądź pokrewnych sektorach przemysłu lub usług, interakcyjność i funkcjonalne powiązania między firmami, wspólną trajektorię rozwoju, konkurencję i kooperację⁵. Ważna jest również bliskość położenia firm i masa krytyczna, rozumiana jako wystarczająca liczba uczestników⁶.

Proces powstawania i rozwoju klastrów jest zwykle rezultatem dynamiki rozwoju rynku. Zależy od regionalnych warunków ekonomicznych i instytucjonalnych, które mogą tworzyć dogodne ramy powstawania form kooperacji podmiotów gospodarczych i instytucji z pokrewnych sektorów lub stwarzać bariery ograniczające rozwój klastra⁷.

Za najważniejsze korzyści z funkcjonowania klastra uważa się ułatwiony przepływ informacji, sprzyjanie procesom uczenia się, możliwości przekazywania technologii między dostawcami, odbiorcami i sferą B + R, wykorzystanie potencjału nauki w praktyce gospodarczej, zwiększanie zdolności adaptacyjnych do zmieniającego się otoczenia, wzrost innowacyjności w wyniku współpracy z partnerami biznesowymi i klientami, obniżenie kosztów i ryzyka większych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz poprawę zdolności konkurencyjnych uczestniczących w nim podmiotów gospodarczych⁸.

⁴ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 2 grudnia 2006 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej niezwiązanej z programem operacyjnym, DzU 2006, nr 226, poz. 1651.

⁵ *Innowacje i transfer technologii*, red. B. Matusiak, PARP, Warszawa 2011, s. 137.

⁶ S. Szultka, *Klastry – innowacyjne wyzwania dla Polski*, IbnGR, Gdańsk 2004, s. 7.

⁷ *Klastry zaawansowanych technologii jako instrument wsparcia rozwoju i konkurencyjności regionów – analiza i wnioski dla polityki regionalnej i polityki spójności*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2009, s. 11.

⁸ Szerzej na ten temat zob. B. Mikołajczyk, A. Kurczewska, J. Fila, *Klastry na świecie. Studia przypadków*, Difin, Warszawa 2009, s. 23–25.

W literaturze przedmiotu dotychczas scharakteryzowano wiele rodzajów klastrów na podstawie następujących kryteriów: specjalizacji, rozwoju, wymiarów, potencjału innowacyjnego, znaczenia technologii, pozycji konkurencyjnej, struktury i pochodzenia⁹.

2. Metoda badawcza klastrów w skali mikro

Badania empiryczne klastrów, aczkolwiek prowadzone od wielu lat, charakteryzują się wieloznacznością podejść i stosowanych metod badawczych. Utrudnia to porównywanie ich funkcjonowania, rozwoju i konkurencyjności. Głównie wynika z poziomu agregacji badania, dostępnych danych i celu, jaki stawiają sobie badacze. Na poziomie agregacji badania metody analizy klastrów można podzielić na dwie grupy¹⁰:

- mikrobadaania klastrów na poziomie podmiotów tworzących klaster,
- mezobadaania klastrów na poziomie wzajemnych powiązań między poszczególnymi gałęziami gospodarki składającymi się na klaster.

Do zweryfikowania przyjętej tezy: wzajemna współpraca przedsiębiorstw w ramach struktury klastrowej SPKO COM-KAST oraz z instytucjami badawczo-rozwojowymi i instytucjami otoczenia biznesu pozwala na poprawę konkurencyjności podmiotów, wpływa na rozwój branży odlewniczej i regionu Polski wschodniej, ze względu na specyfikę klastra i krótki okres funkcjonowania zastosowano podejście mikrobadań.

Przeprowadzenie analizy na mikropoziomie wymaga zidentyfikowania lokalizacji klastra. W tym celu można posłużyć się czteroetapowym procesem zaproponowanym przez M. Portera, na który składają się następujące działania¹¹:

- a) identyfikacja dużego przedsiębiorstwa lub skupiska przedsiębiorstw tej samej branży, a także przedsiębiorstw powiązanych „w przód i wstecz”;
- b) identyfikacja przedsiębiorstw branż pokrewnych i wspomagających – ujęcie „w poziomie”;
- c) identyfikacja organizacji „stojących na straży”, zapewniających przedsiębiorstwom wyspecjalizowane umiejętności, technologie, informacje,

⁹ Szerzej na ten temat zob. J. Góra, *Dynamika klastra – zarys teorii i metodyka badań*, Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu, Wrocław 2008, s. 32–40.

¹⁰ Tamże.

¹¹ M. Porter, dz.cyt., s. 248–249.

kapitał albo infrastrukturę materialną oraz organizacji reprezentujących podmioty klastra;

- d) określenie rządowych, regionalnych lub innych organów normatywno-prawnych, które mogą wywierać wpływ na podmioty klastra.

Do szczegółowej analizy klastra zastosowano metodę monograficzną opartą na studium przypadku, a dane na ogół jakościowe pozyskano głównie za pomocą wywiadu bezpośredniego przeprowadzonego z prezesem SPKO KOM-CAST Zbigniewem Rondudą.

Zastosowana metoda badawcza miała na celu zebranie materiału umożliwiającego:

- a) identyfikację czynników determinujących powstanie i rozwój SPKO KOM-CAST;
- b) analizę obecnych i przewidywanych korzyści wynikających z powiązań kooperacyjnych firm i instytucji funkcjonujących w ramach struktury;
- c) ocenę obecnego i przyszłego wpływu funkcjonowania klastra na rozwój branży odlewniczej oraz na rozwój regionu Polski wschodniej.

Dla identyfikacji determinant powstania i rozwoju badanej struktury zebrano informacje dotyczące animatorów, głównych celów i barier funkcjonowania.

W celu analizy korzyści z powiązań technicznych, organizacyjnych i społecznych zebrano informacje o rodzajach, częstotliwości i obszarach współpracy uczestników klastra z podmiotami ze sfery B + R, z instytucjami otoczenia biznesu, a także o perspektywach takiej współpracy. Na tej podstawie podjęto próbę ustalenia, czy występują opisane korzyści.

W ostatnim etapie badań oceniono wpływ struktury na rozwój branży odlewniczej oraz na rozwój regionu Polski wschodniej w aspekcie możliwości¹²:

- a) powstawania nowych przedsiębiorstw dzięki szybkiemu znajdowaniu dostawców i partnerów biznesowych;
- b) osiągnięcia wyższego poziomu gospodarki lokalnej przez podnoszenie innowacyjności uczestników struktury klastrowej w wyniku intensywnych procesów dyfuzji wiedzy i technologii oraz pogłębiania współpracy biznesu i sektora B + R;
- c) wzrostu zainteresowania inwestorów gospodarką regionalną w wyniku poprawy konkurencyjności uczestników klastra.

¹² *Clustr Policy in Europe. A Brief Summary of Cluster Policies in 31 European Countries. Europe Inova Cluster Mapping Project*, Oxford Research, Oxford 2008.

3. Analiza struktury klastrowej SPKO KOM-CAST

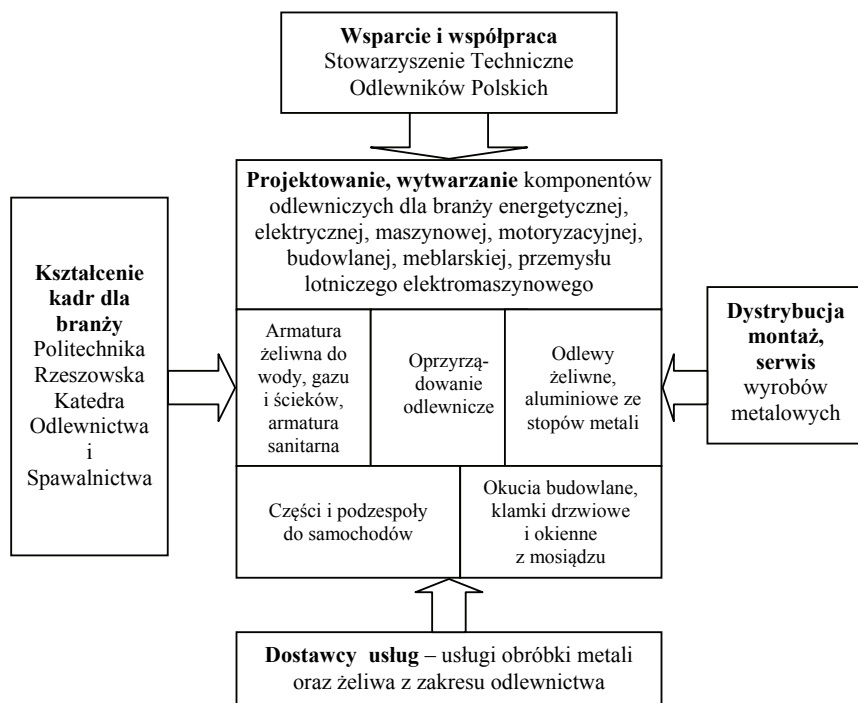
Na świecie obserwuje się obecnie wzrost roli odlewnictwa, co wynika przede wszystkim z większego zapotrzebowania na komponenty odlewnicze w wielu branżach przemysłowych. Na rozwój ten wpływa nie tylko wzrastający popyt, ale również bardzo wysokie wymagania odbiorców obligujące producentów do stałego unowocześniania procesów wytwórczych i stosowanych technologii.

W sektorze odlewniczym w Polsce działa obecnie około 400 odlewni, z których ponad 90% to reprezentanci sektora MŚP. Większości z nich brakuje środków na wdrażanie innowacyjnego procesu technologicznego umożliwiającego oferowanie produktów spełniających wymagania odbiorców, wykonują zatem odlewy mało konkurencyjne cenowo i coraz mniej precyzyjne.

Sytuacja odlewnictwa w Polsce wschodniej ma się podobnie – spośród około 50 odlewni ponad 95% mieści się w sektorze MŚP. Jest ona jednak dość specyficzna, ponieważ odlewnictwo na tym terenie wyrasta z tradycji międzywojennych Centralnego Okręgu Przemysłowego oraz ukształtowanych historycznie zasobów ludzkich i majątkowych. Wykorzystanie tego potencjału endogenicznego przez dynamizację i rozwój więzi gospodarczych prowadzących do powstania nowoczesnych gron (klastrow) jest szansą aktywizacji gospodarczej Polski wschodniej, co zostało zawarte w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski wschodniej*¹³ oraz w dokumentach strategicznych województw tworzących ten region.

Wykorzystując uwarunkowania historyczne i zasobowe na terenie ziemi świętokrzyskiej, ziemi lubelskiej i Podkarpacia, grupa przedsiębiorców ze Starchowic, Rzeszowa i Lublina zainicjowała pierwsze w Polsce przedsięwzięcia na rzecz integracji i rozwoju branży odlewniczej. W wyniku tej inicjatywy powołano **Stowarzyszenie Producentów Komponentów Odlewniczych KOM-CAST**, mające strukturę klastrową. Potencjał przedsiębiorstw należących do tej struktury pozwala uznać odlewnictwo za jedną z branż strategicznych Polski wschodniej. Mają one bowiem ponad 20-procentowy udział w sprzedaży polskiego przemysłu odlewniczego, 30-procentowy udział w eksporcie i zatrudniają około 4200 wykwalifikowanych pracowników. W roku 2012 SPKO KOM-CAST zrzeszało 22 członków. Lokalizację struktury klastrowej i łańcuch wartości przedstawiono na rysunku 1.

¹³ *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski wschodniej*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 r., załącznik do uchwały nr 278/08, Warszawa 2008.

Rysunek 1. Łańcuch wartości i kompetencje SPKO KOM-CAST

Źródło: *Klasy w województwie świętokrzyskim*, PARP, Warszawa 2012.

Lokalizacja inicjatywy klastrowej¹⁴

Przedsiębiorstwa reprezentujące branżę odlewniczą (15 podmiotów) zajmują się bezpośrednio produkcją odlewów w różnych technologiach oraz w różnym zakresie, a powiązane z nimi w przód i wstecz zajmują się obróbką mechaniczną odlewów i wytwarzaniem oprządkowań odlewniczych.

Organizacje reprezentujące branże wspomagające (5 podmiotów) zajmują się dostarczaniem materiałów, maszyn i urządzeń wykorzystywanych w produkcji odlewniczej oraz specjalistycznym doradztwem.

Instytucje zajmujące się kształceniem kadry dla branży (jeden podmiot) to Politechnika Rzeszowska, Katedra Odlewnictwa i Spawalnictwa.

Do instytucji, które mogą wywierać wpływ na podmioty klastra (jeden podmiot), można zaliczyć Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich Oddział w Rzeszowie.

¹⁴ www.komcat.pl, dostęp 10.03.2012.

Podstawowymi przesłankami powstania tej struktury była reprezentacja przedsiębiorstw branży odlewniczej i branż pokrewnych z Polski wschodniej, a także podmiotów działających na rzecz rozwoju gospodarczego regionu, kształcenia kadr dla branży, promowania korzystnych form wzajemnej współpracy między przedsiębiorstwami oraz jednostkami naukowo-badawczymi, wyrównywania szans producentów odlewów i firm wspomagających produkcję, a także promowania tradycji sektora odlewniczego.

Z funkcjonowaniem SPKO KOM-CAST wiążą się następujące problemy:

- a) niski poziom transferu wiedzy między dużymi przedsiębiorstwami (mającymi własne zaplecza badawcze) a sektorem MŚP wynikający z ogromnej różnicy pod względem posiadanego wyposażenia i aparatury badawczej, poziomu wykształcenia i jakości kadry oraz zdolności do absorpcji innowacji;
- b) niski stopień współpracy w podejmowaniu prac B + R zgodnych z potrzebami przedsiębiorstw, ponieważ wyniki zleconych prac badawczych ze środków własnych przedsiębiorstw są ich własnością;
- c) słaba konsolidacja i współpraca wynikająca z dużego rozproszenia podmiotów;
- d) brak wystarczających środków, by wykorzystać potencjał pracowników naukowych i przedsiębiorstw współpracujących przy opracowywaniu i wdrożeniu nowych technologii, wykonywaniu odlewów gwarantujących pozyskanie nowych odbiorców i otwarcie nowych rynków zbytu;
- e) niepełne wykorzystanie możliwości koordynowania działań podmiotów z uwagi na brak odpowiednich narzędzi i instrumentów (m.in. brak systemu sprawnej komunikacji między partnerami, strategii wyznaczającej kierunki działania).

Do korzyści z działalności SPKO KOM-CAST można zaliczyć:

- a) uczestnictwo w utworzeniu i pracach Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych OBRKO, który powstał na terenie Odlewni Polskich SA w Starachowicach;
- b) uczestnictwo w programie tworzenia Centrum Kształcenia Kadr Odlewnictwa wraz z Katedrą Odlewnictwa i Spawalnictwa Politechniki Rzeszowskiej, którego głównym zadaniem jest działalność dydaktyczna dla studentów i szkoleniowa dla uczniów szkół średnich, a także podnoszenie kwalifikacji pracowników firm zrzeszonych oraz realizacja prac wdrożeniowych i badawczo-rozwojowych;

- c) organizowanie międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych odlewnictwu z udziałem przedstawicieli nauki i branży odlewniczej z Polski, Słowacji, Niemiec, Czech, Ukrainy Rosji, Finlandii i Kanady;
- d) uczestnictwo przedstawicieli SPKO KOM-CAST w pracach paneli ekspertów projektów typu *Foresight* (*Foresight technologiczny odlewnictwa polskiego, Priorytetowe technologie zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego i świętokrzyskiego, Narodowy program Foresight Polska 2020 oraz Foresight technologii odlewniczych w kontekście energii do 2030 r.*).

Z wywiadu wynika, że dotychczasowe działania SPOK KOM-CAST, oprócz organizacji struktur wspomagających, miały charakter promocyjny przez uczestnictwo w konferencjach naukowych i projektach *foresight*. W niewielkim stopniu przekłada się to na wzrost konkurencyjności i konsolidacji branży odlewniczej regionu Polski wschodniej.

Niesatysfakcjonujące efekty pracy omawianej struktury klastrowej w zakresie zwiększania konkurencyjności wpłynęły na powstanie inicjatywy utworzenia struktury mogącej realizować projekty rozwojowe finansowane ze środków unijnych. Złożyły się na nie:

- niedostateczna ilość posiadanych środków finansowych,
- słabnąca konkurencyjność wytwarzanych komponentów odlewniczych na rynku europejskim spowodowana rosnącymi kosztami ich wytwarzania i stosowanymi technologiami,
- nasilający się brak zaufania dużych firm do innych podmiotów, które nie mogą zapewnić usług o odpowiedniej jakości i pożądanym standardzie.

W związku z tym SPKO KOM-CAST wraz z sześcioma przedsiębiorstwami i Politechniką Rzeszowską stworzyło grupę inicjującą powołanie Wschodniego Klastra Odlewniczego KOM-CAST (WKO KOM-CAST). Powstał on 16 marca 2011 roku. Za główne przesłanki jego utworzenia można uznać¹⁵:

- a) potrzebę sprostania spopularyzowanej już tendencji zachodnioeuropejskich potentatów odlewnictwa (Niemcy, Francja, Włochy) do oferowania znacznie droższych niż odlewy proste odlewów po obróbce mechanicznej, gotowych do montażu; jest to o tyle ważne, że średnio 70–80% rocznej produkcji odlewniczej firm z tego regionu jest eksportowanej (stanowi to

¹⁵ Wniosek o dofinansowanie projektu *Wsparcie działalności klastrowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski wschodniej 2007–2013*.

30% eksportu branży odlewniczej całego kraju), co sprawia, że wyroby muszą te muszą spełniać wysokie standardy jakości;

- b) poprawę pozycji odlewni z sektora MŚP, które za pomocą dużych odlewni dysponujących własnymi komórkami badawczymi, nowoczesnymi parkami maszynowymi, szybciej mogą osiągnąć poziom technologiczny satysfakcjonujący kooperantów, a w konsekwencji ich zlecciodawców.

Cele te są tożsame z wymienionymi w projekcie *Wsparcie działalności klastrowej*, realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski wschodniej 2007–2013. Projekt ten głównie usprawni i ukierunkuje działania samego WKO KOM-CAST oraz rozwiązań merytorycznych w technologiach stosowanych przez przedsiębiorstwa klastra. Pozwolą one na osiągnięcie jakości usług umożliwiającej nawiązanie współpracy z innymi branżami strategicznymi regionu, kraju i Europy. Poprawi to sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw i regionu dzięki otwarciu na rynki ponadregionalne, przyjęciu postawy proeksportowej i stworzeniu korzystnych warunków dla inwestycyjnego kapitału zagranicznego. Przyniesie to również pozytywne efekty społeczne w postaci większej liczby miejsc pracy i poprawy zamożności społeczeństwa, a także odbudowy rangi zawodu odlewnika, można zatem oczekiwać, że przedstawione korzyści dla branży i regionu (metoda badawcza klastra w skali mikro) zostaną osiągnięte w najbliższej przyszłości.

Zakończenie

W ostatnich latach w Polsce można zaobserwować dynamiczny rozwój struktur i inicjatyw klastrowych. Szacuje się, że w 2011 roku było ich 180, ale jak dowodzą badania, rośnie ich liczba. Powstają one zarówno w sektorach tradycyjnych, jak i wysokich technologii. Klastry mają duży wpływ na rozwój przedsiębiorstw, branż i regionów. Inicjatywy klastrowe mają szczególne znaczenie w regionach słabo rozwiniętych, jak Polska wschodnia, gdzie na mapie gospodarczej przeważają tradycyjne branże, do których zalicza się odlewnictwo. Sytuacja tej branży w regionie, podobnie jak w całej Polsce, jest trudna – przeważają w niej przedsiębiorstwa należące do sektora MŚP, o małym potencjale rozwoju, co znacznie zmniejsza możliwości osiągnięcia standardów europejskich.

Dla wyrównywania szans producentów odlewów i firm wspomagających produkcję, a także promowania sektora odlewniczego i regionu Polski wschodniej w wyniku oddolnej inicjatywy utworzono strukturę klastrową SPKO KOM-CAST.

Stowarzyszenie to jest urzeczywistnieniem idei przedsiębiorstw odlewniczych z województw świętokrzyskiego, podkarpackiego i lubelskiego utworzenia zagłębia odlewniczo-kooperacyjnego. Przesłanki jego utworzenia wpisują się w nurt badawczy koncentrujący się na identyfikacji i analizie historycznych uwarunkowań powstawania i rozwoju klastrów w określonej lokalizacji

Pięć lat funkcjonowania SPKO KOM-CAST pozwoliło na stopniową specjalizację kooperantów, przydzielenie im konkretnych ról w ramach porozumienia oraz koncentracji wokół działań zmierzających do podniesienia własnej konkurencyjności i jakości odlewnictwa w Polsce wschodniej. Wiele z założonych celów nie zostało osiągniętych z powodu braku środków finansowych, dlatego SPKO KOM-CAST wraz z kilkoma przedsiębiorstwami i Politechniką Rzeszowską podjęło inicjatywę utworzenia struktury mogącej realizować projekty finansowane ze środków unijnych. Złożono projekt pod nazwą *Wsparcie działalności klastrowej*, finansowany w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski wschodniej, w wyniku którego powołano Wschodni Klaster Odlewniczy KOM-CAST.

Osiągnięcie celów projektu w najbliższej przyszłości pozwoli na przyspieszenie rozwoju branży odlewniczej w regionie oraz poprawę sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw, co da również pozytywne efekty społeczne.

Literatura

- Brudziński T., Szultka S., *Koncepcja klastrów a konkurencyjność przedsiębiorstw*, „Organizacja i Kierowanie” 2002, nr 4.
- Clustr Policy in Europe. A Brief Summary of Cluster Policies in 31 European Countries. Europe Inowa Cluster Mapping Project*, Oxford Research, Oxford 2008.
- European countries Europe Inowa Cluster Mapping Project*, Oxford Research, Oxford 2008.
- Góra J., *Dynamika klastra – zarys teorii i metodyka badań*, Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu, Wrocław 2008.
- Innowacje i transfer technologii*, red. B. Matusiak, PARP, Warszawa 2011.
- Klasy w województwie świętokrzyskim*, PARP, Warszawa 2012.
- Klasy zaawansowanych technologii jako instrument wsparcia rozwoju i konkurencyjności regionów – analiza i wnioski dla polityki regionalnej i polityki spójności*, Instytut Badań Strukturalnych, Warszawa 2009.
- Mikołajczyk B., Kurczewska A., Fila J., *Klasy na świecie. Studia przypadków*, Difin, Warszawa 2009.
- Porter M., *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001.

Ral Clusters in Europe, „Observatory of European Commision” 2002, nr 3.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 2 grudnia 2006 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej niezwiązanej z programem operacyjnym, DzU 2006, nr 226, poz. 1651.

Sacharczuk S., *Biznes łączy się w klastry*, „Puls Biznesu” 2002, nr 30.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski wschodniej, Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 r., załącznik do uchwały nr 278/08.

Szultka S., *Klastry – innowacyjne wyzwania dla Polski*, IbnGR, Gdańsk 2004.

The European Cluster Memorandum, Promoting European Innovation though, An Agends for Policy Action 2008.

Wniosek o dofinansowanie projektu *Wsparcie działalności klastrowej* w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013.

www.komcat.pl, dostęp 10.03.2012.

THE INFLUENCE OF THE CLUSTER STRUCTURE OF THE ASSOCIATION OF THE CAST COMPONENT PRODUCERS KOM-CAST ON THE DEVELOPMENT OF THE FOUNDRY SECTOR IN THE EASTERN POLAND

Summary

In the article the author presents the analysis of the case study on the first Polish cluster imitative on the integration and development of the foundry sector established in the Eastern Poland – the Association of the Cast Component Producers KOM-CAST (SPKO KOM-CAST). The analysis in the fields of the conditionings and aims of the establishment as well as issues and effects of the grouping was preceded by the presentation of the most important theoretical aspects related to the clusters functioning.